Regd No. N .44 .
M. 3813

విపి పత్రికం-౧౯౦

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు వెలువడు అర్ధవార జాతీయ పత్రిక

103424

సంపుటము ౧౮ ● [illegible] తారణ సం. చైత్ర బ. ౧౨ [౧౩-౪-౧౯౪౪] గురువారము ● సంచిక ౬౮

ఇంఫాల్ రంగంలో స్తబ్ధత

కొహీమా-దీమాపూర్ రోడ్డు శత్రురహితమౌతున్నది

పలేల్-టామూరంగములో శత్రువిజృంభణ

ఏప్రిల్ ౧౧వ తేదీనాటి వార్తలనుబట్టి ఇంఫాల్ వద్ద యుద్ధము ప్రారంభమైనది. శత్రుదళములు ఇంఫాల్ కుత్తరముననుండి, ఈశాన్యమునుండి కొండప్రదేశముల ఒకటిరెండుచోట్లగా మళ్లీగా దాటుకుంటూ ఇంఫాల్ మైదానపు అంచునకు చేరుకొన్నారు. కొన్ని ప్రదేశాలలో ఇంఫాల్ నగరానికి ౧౦ మైళ్ళదూరముననూ, మరియొక్కచోట ౫౦౦౦ అడుగుల ఎత్తుగాయున్న ఒక పర్వతశిఖరముపైనను చేరుకొన్నారు. కొన్ని ప్రదేశములలో మన యోధులు జపానుసేనలు ముఖాముఖిగా గూడ యున్నారు. [illegible] యుద్ధమంతా బాగుగు మారిపోవలె యున్నది. [illegible] సేనలు జపానువారిని, వారిని [illegible] మనవారిది తరువాత మనసేనలు కొన్ని ఈశాన్య మన శత్రుపురోగమనము నాపివేసి, ఒక కొండ ప్రదేశాన్ని గూడా పట్టుకొన్నట్లు తెలుస్తున్నది. తాజా వార్తలనుబట్టి గూడా ఇంఫాల్ యుద్ధములో పెద్దమార్పులేమీ లేవట్లున్నది. ఇంఫాల్ కు ఆగ్నేయముగా భీమాపూర్-సిల్చార్ రోడ్డుపై శత్రువుల పురోగమనము చేయుటకై [illegible] చేయుచు, మనవారితో ప్రతిఘటించజాలక రెండు మూడు పర్యాయములు [illegible] పోయినది. [illegible] జపానువారు కొత్తసైన్యాలను దక్షిణము నుండి తీసుకొనివచ్చి యీ ప్రాంతములో బలాబలాలు చూచుకోవాలెనని ప్రయత్నములో యున్నారు. చిన్న చిన్న పోరాటాలు మాత్రమే జరుగుచున్నవి.

పాలేల్ టామూరోడ్డువద్ద శత్రువులు [illegible] దళాలను [illegible] కొంచెము విస్తృతించ సాగినవి.

అరకాన్ రంగములో కొలది శత్రువులు [illegible] శత్రుదళాలను [illegible] తప్ప కొన్ని [illegible] బుధిడాంగ్ కు పశ్చిమముగానున్న కొన్ని ప్రదేశాలను మనవారు పట్టుకొన్నారు. ఇక్కడి పరిస్థితి [illegible] యున్నది.

కొహీమా-దీమాపూర్ రోడ్డులో శత్రువులు పట్టుకొన్న ప్రదేశాలనుండి వారిని తరిమివేయుటకై ప్రయత్నములు తీవ్రముగా జరుగుచున్నవి. [illegible] అనుండి కొన్ని ముఖ్యప్రదేశాలనుపట్టుకోవడము గూడ ప్రయత్నము చేయుచున్నారు. శత్రువు [illegible] అపరిమితముగా నష్టము కలిగినది.

బర్మా మధ్య ప్రదేశములో [illegible] చిన్న పోయిన [illegible] దళాలు జపాను సరఫరా మార్గాలలో శత్రువుల [illegible] పట్టినవి. [illegible] ఒక ముఖ్యమైన రోడ్డుపై ఒక పెద్దసంకేతము [illegible] జపానువారు [illegible]. ఉత్తర బర్మాలోగూడా [illegible] నూతనప్రదేశాలను ఆక్రమించుచు [illegible] న్నారు.

బ్రతుకు జీవుడాయని నాజీలు టర్కీ రేవుకు చేరుకున్నారు

సెబాస్టపోల్ వద్ద భీకరసంగ్రామము

మాస్కో, ఏప్రిలు ౧౪

వారము దినాలనుండి జరుగుచున్న క్రిమియా యుద్ధము చాల తీవ్రతవహించి, జర్మనసైన్యాలు, వారి తోడ్పాటు [illegible] రష్యనుసేనలు క్రిమియాయందలి చాలా ప్రదేశములు ఆక్రమించుకొన్నవి. క్రిమియాకు ఆగ్నేయ భాగమున సముద్రతీరమునయున్న జర్మను నావలు రష్యను విమానములు చెదరగొట్టుచున్నవి. [illegible] ముఖ్యమైన [illegible] పూర్తిగా పట్టుకొన్నవి. [illegible] ప్రాంతములో యీ పట్టణము చాలా ముఖ్యమైనది, కాని సెబాస్టపోల్ వద్ద మాత్రము జర్మనుసేన [illegible] తప్పించుకొని పోవటానికి వీలులేక [illegible] మహాభీకరముగా పోరాటము సాగించుచున్నారు. జర్మను రుమేనియాసైన్యాలు సెబాస్టపోలుకోటలో దూరబడి [illegible] సాగించుచున్నారు [illegible] దళాలు రష్యాపురోగమనానికి [illegible] అడ్డులు వేయవలయునో అన్నిటిని వేయుచు [illegible]. దక్షిణమునుండి జనరలు ఎర్రెమెంకో [illegible] దళాలు తీసుకొని వచ్చున్నారు [illegible] ఈశాన్యమునుండిగూడా [illegible] వచ్చున్నవి. [illegible] జర్మనులు పడవలమీద [illegible] క్రిమియానుండి [illegible] టర్కీ రేవులలోనికి ప్రాణరక్షణము చేసుకొన్నట్లు తెలియుచున్నది. ఓడెస్సాయొద్ద ౧౦౦౦౦ మంది రుమేనియనులు లొంగిపోయినారు.

రోమును ఖాళీ చేస్తారా?

[illegible] గొప్పమార్పు [illegible] చిన్న చిన్న పోరాటాలు మాత్రమే [illegible] ఇంతలోనే జర్మను ఆధీనములోయున్న రోము [illegible] జర్మనులు [illegible] రోము [illegible] పెట్టుకొనవలెనని ప్రకటించారు. [illegible] పోలెండ్ [illegible]

మహబూబునగరం జిల్లాకమిటీ ఎన్నికలు

అభ్యర్థులు లేక సని [illegible]

[illegible] జరిగినది. ప్రాథమిక సభ్యులకు [illegible] (౧౫) [illegible] (౨౪) [illegible] ప్రతిపాదించిరి. [illegible] (౨౬) మంది ఎన్నుకోబడినట్లు ప్రకటించబడెను.

జిల్లాకమిటీ ఎన్నికలకు, అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్ష, కార్యదర్శులకేర్లు ప్రతిపాదించబడెను. [illegible] ఎన్నుకొనుటకు అభ్యర్థులు లేనందున, ఎన్నికను ప్రతిపాదించ [illegible], జిల్లాకమిటీ ఎన్నికలు జరుగలేదు.

గోలకొండపత్రిక

తారణ సం॥ చైత్ర బ॥ ౧౨ గురువారము

వనపర్తి సంస్థానము

ఈ చైత్ర బహుళ విదియనాడు వనపర్తి సంస్థాన ప్రభువుగారగు శ్రీరాజా (తృతీయ) రామేశ్వరరావు బహద్దరు గారి పట్టాభిషేకమయ్యెను. అది హైదరాబాదు రాష్ట్రాంధ్రులకు సంతోషహేతువయ్యెను.

వనపర్తి చిన్న సంస్థానమైనా పేరుగొప్పది. విజయనగర సామ్రాజ్య విచ్ఛిత్త్యనంతరము ఏర్పడిన సంస్థానాలలో వనపర్తియొకటి. ఈసంస్థాన ప్రభువులలో పలువురు మహావీరులై ప్రఖ్యాతి గాంచియుండిరి. వారిలో సవై వెంకట రెడ్డియున్నూ, సవై రాజా [ప్రథమ] రామేశ్వరరావు బహిరీబల్వంత మహా భూపాల్ బహద్దరు గారున్నూ ముఖ్యముగా స్మరణకు వస్తున్నారు. వీరిరువురి యశోగానమును రెండు రెండు దినాలుగా జంగంకథలు చెప్పువారు తందానతాన లయతో గానము చేసి ప్రజల నలరించుచుందురు. బొబ్బిలి కథ, దేశింగురాజుకథ అచ్చైనందున ఎక్కువ ఖ్యాతికివచ్చెను. ఈ రెండు కథలు అచ్చుకానందున తెనుగు దేశమందంతటను వ్యాప్తిగాంచ లేదు. ఈ సంస్థానములోని ప్రాచీన రాజులలో అష్టభాషాకోవిదుడని ప్రఖ్యాతిగాంచి ఒక సంస్కృతభాణమును రచించిన అష్టభాష గోపాలరాయలవారు రాజకవులలో ముఖ్యముగా పేర్కొనదగినవారు. వీరికృతిని అరవైయేండ్లకు పూర్వము తెనుగు లిపిలో ముద్రించినందున ఇప్పుడులభ్యముకాదు. అయినను ముట్టితే నుసియగుటచేత వ్యాప్తి లేకపోయినది. దానిని మరల తెనుగు లిపిలోను నాగర లిపిలోను ముద్రించు అవసరమున్నది.

ఈ సంస్థానము విద్యాపోషణను బాగుగా చేసియుండెను. ఈరాష్ట్రములోని ముద్రణాలయములలో వనపర్తి ముద్రణాలయము మొట్టమొదటిదిగా ప్రఖ్యాతిమైనట్టిది. దానికి బ్రహ్మవిద్యావిలాస ముద్రాక్షరశాల యని పేరుండెను. కోర్టు కచ్చేరీకాలములో అది మూతపడెను. ఇప్పుడు అందలి సీసము మలికీలు మాయం! మిషన్‌కూలినది! దాని యిల్లుకూడా కూలుచున్నది! ఈ సంస్థానమునుండి యిద్దరు ఆచార్యులు పరకాల పీఠమధిష్ఠించిరి ఈసంస్థానమందే శ్రీమహారాజా [ద్వితీయ] రామేశ్వరరావు బహద్దరుగారి కాలములో శ్రీమానవల్లి రామకృష్ణకవిగారి పర్యవేక్షణలో "విస్మృతకవుల" గ్రంథాలు అత్యుత్తమమైనవి ముద్రితమై తెనుగు సారస్వతానికి అద్వితీయమైన సేవజరిగెను. అంతేకాదు. శ్రీమహారాజాగారు మహిబూబునగరుజిల్లాలోనే మానవల్లివారిచే శోధింపజేసి అముద్రిత తాళపత్ర గ్రంథాలను తెప్పించి ముద్రింపనున్నవారైరి. అదేమహారాజాగారు అదేమానవల్లివారిచేత ఆదేజిల్లాలోని చారిత్రిక శాసనాలను సేకరించి వ్రాయించియుంచిరి. వాటినికూడా ముద్రించువారైయుండిరి. అనగా కాకినాడ ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తువారును లక్ష్మణరాయ పరిశోధక మండలివారును చేసిన పనిని వారు [illegible] గానే చేసిరి. అంతలోనే వారు చనిపోగా తాళపత్రాకుల పుస్తకాలు పెట్టెలలో మూతబడెను. [illegible] గ్రంథాలయములో [illegible] వేయబడెను. ఇప్పుడు పట్టాభిషిక్తులైన తృతీయ రామేశ్వర ప్రభువుగారు కాస్త పరిశోధన చేసి ఆశాసనాల పుస్తకాన్ని తీయించవలయును తాళపత్రాకుల పెట్టెను తెరపించితే వాటికి బహుశా ఇప్పుడు పత్రశకలములు, దుమ్ము, చెదలు, అవి సాపాటుచేసి విడిచిపెట్టినది లభించునేమో! ఇంత వివరముగా చెప్పుట యేలనగా శ్రీరాజాగారు మరల తమపెద్దలు సాగించుచుండిన "బ్రహ్మవిద్యావిలాసము"నకు పట్టిన విలాపమును తొలగించి ఆంధ్రభాషా సేవను చేసి అష్టభాష గోపాలరాయలను మరపించుటకు [illegible] కొనుటకే.

ప్రథమ రామేశ్వరరాయలు ఆంధ్రులలోని మొట్టమొదటి సంస్కారి. వారు సనాతన కులాచార బంధనాలను ఛేదించుకొనిరి. వారు ఇంగ్లీషు నేర్చిన ఆంధ్రులలో మొదటితరమువారు. క్రీ.శ. ౧౮౩౦ ప్రాంతములో ఇంగ్లీషును అభ్యాసము చేసిరి. ఆంధ్రులలోను హిందువులలోను మొదటి రాష్ట్రమహాసేనానిగా నుండిన వారిలో వీరే మొదటివారు తుదివారున్నూ! సిద్దీసాలాలను ఏర్పాటుచేసినది వీరే. మొన్నటివరకు వనపర్తి లాన్సర్లదళము రెండు వీరిచే ప్రభుత్వానికీయ్యబడి సైన్యములో ముఖ్యశాఖగా నుండెను. సంఘసంస్కారాభిలాష వారి కాలమునుండి వనపర్తి ప్రభువులలో సువ్యక్తముగా కానవచ్చుచున్నది.

శ్రీ ద్వితీయ రామేశ్వరరాయలవారొక గొప్ప గ్రంథాలయమును చాలా విలువగలదానిని ఇంచుమించు ౨౦౦౦ గ్రంథాలు కల దానిని స్థాపించి యుండిరి. ఇప్పుడందు ౨౫౦౦ గ్రంథాలంటే మహాఘనము. తక్కిన మూడుపాళ్ళెక్కడ పోయెను? అవికూడా పరువుపడినవా? ఇప్పటి రాజాగారు ఆ గ్రంథాలయాన్ని ఉద్ధరించి దానిని తమ ప్రజల యుపయోగార్థము పెట్టుదురుగాక.

శ్రీమంతు రాజా కృష్ణదేవరాయలుగారు ఆంధ్రుల దురదృష్టము కొలది చిన్నవయస్సుననే గతించిరి. వారి [illegible] గుణసంపదలు వారి నెరిగినవారికే తెలుసు. వారి యౌదార్యము, వారి ఆదరణ, వారి భావవైశాల్యము, అప్పటికే సంస్థానమంతటను వ్యక్తమయ్యెను. వారు [illegible] రెడ్డి [illegible] రకు వసతిగృహానికిగాను ౩౦ వేల [illegible] నుని వాగ్దానము చేసియుండిరి. కాని ఆ రెడ్ల దురదృష్టము. వారు ఆ [illegible] లోపలనే గతించిరి. హైదరాబాదు రెడ్డిహాస్టలుపై వారికి మితిలేని అభిమానముండెను. "నేను ౫ లక్షలిత్తును కాని మీరున్నూ ౫ లక్షలు వసూలుచేయవలెను అని వారు నాతో అనగా అట్లైతే మీ దానముకూడా దక్కదన్న మాట నేనంటిని. అట్లైతే వారు [illegible] మేము ౫ లక్షలు సమకూర్చుకోవాలా అని పలుకగా వారు నవ్వు నవ్వి మీరు ప్రయత్నం చేయండి నేనుమాత్రం అన్నంత యిస్తానులే అని వారనిరి" అని పలుకుతూ రాజాబహద్దరు వేంకటరామారెడ్డిగారు వారిని స్మరించి వ్యసనపడుచుందురు. రెడ్డి హాస్టలు గాజులమేట్లకు ఏదిక్కునూ కానరానప్పుడు నా సంస్థానములో వీలైతే ఉద్యోగమిత్తునుఅనియు వారనియుండిరి. ఇట్లు హైదరాబాదు రాష్ట్రము రెడ్లుకూడా దురదృష్టవంతులని తేలపడెను కదా. ఈవిధముగా వారినిగూర్చిన ఎన్నెన్నియో ముచ్చట్లు ఈ సందర్భములో స్మరణకు వచ్చుచున్నవి.

అట్టివారి కుమారులగు శ్రీతృతీయ రాజా రామేశ్వరరావు బహద్దరుగారు బి.ఏ. ఆనర్సు పూర్తిచేసుకొని తుది సంవత్సర పరీక్షకు కూర్చొనినారు. నిజాము కాలేజీలో చదివినారు. ౨౧ సంవత్సరములు నిండినవి. తమ కళాశాల తెనుగు సంఘానికి వారు కాణాచి. మంచిభావములు కలవారని వినవచ్చుచున్నది. వనపర్తి సంస్థాన ప్రభువులు ప్రజానురంజకులుగా ప్రఖ్యాతిగన్నవారు. అందరి ప్రభువులలోనూ శ్రీద్వితీయ రామేశ్వరరాయలుంగారు ప్రజానురంజకులలో పేరుగన్నవారు. [illegible] మాట లేదు. దురభ్యాసాలు లేకుండెను గర్వమన్నది లేనే లేదు. చాలా సౌమ్యులు. ప్రొద్దున ౬ గంటలనుండి రాత్రి ౮ గంటలవరకు హరిజనులుకానీ, హరిదాసులుకానీ, రైతులుకానీ, దొరలుకానీ, మెవ్వరైనను సరే నేరుగా ఒకరి సెలవులేకుండా ఏవేళనైనా ఆటంకము లేకుండా వారిని సమీపించి తమ కష్టాలను సుఖాలను వినిపించుకోను చుండెడివారు. కష్టాలుండిన తమయెదుటనే గుమాస్తాలతో ఆజ్ఞలు వ్రాయించి అప్పుడే వాటిని జారీచేయించెడివారు. అందువలన చిల్లర పేశగీదారులుకానీ, పటేలు పట్వారీలుకానీ, తహశీల్దారు తాలూకాదారులుకానీ, పోలీసువారుకానీ, లంచాలు తినుటకును రైతులను కష్టపెట్టుటకును ఏమాత్రమున్నూ అవకాశములేకుండెను. అదేజాడలో శ్రీతృతీయ రామేశ్వరరాయలుంగారు వర్తింతురని వారు సన్మానపత్రాలకిచ్చిన యుపన్యాసధోరణి వ్యక్తపరచుచున్నది. శ్రీరాజుగారికి సర్వశుభాలు కోరుతాము. శ్రీవారికి దీర్ఘాయుష్యమును, మంచి ఆరోగ్యమును, గొప్ప ఐశ్వర్యాన్ని, దానిని సంపూర్ణసద్వినియోగాన్ని, సదా కోరుచున్నాము.

బెల్లంధర

హైదరాబాదు రాష్ట్రములో బెల్లము వీశ ౧ కి [illegible] ప్రకారమున్నూ చిల్లర ౧ రూ. కు [illegible] పేర్లున్నూ అమ్మవలెనని శాసించినారు. ఈధరలను దుకాణాలముందు వ్రాసిపెట్టి సరిగా అమ్మవలెను తప్పితే 3 సం॥ జైల్.

...

నిషేధం

హైదరాబాదు నగరమునుండి బయటికి తిండిధాన్యాలు (జొన్నలు, సజ్జలు, గోధుమలు, సెనగలు, మొక్కజొన్నలు) పప్పుధాన్యాలు చెక్కెర, బెల్లం బయటికి పంపరాదని నిషేధించినారు తప్పితే 3 నెలల జైల్.

...

హైదరాబాదు రాష్ట్రములోని [illegible] శాఖలో [illegible] చేర్చుకొనుచున్నారు. [illegible]

...

పశువైద్యము [illegible] నాలుగేండ్లపాటు ఏటేటా నలుగురు విద్యార్థులకు హైదరాబాదు ప్రభుత్వమువారు సహాయం చేస్తారు. ప్రతి సంవత్సరము [illegible] అభ్యర్థులు ౧౮ సం॥ నుండి ౨౨ ఏళ్ల వయస్సువారు కానుండవలెను, ఎఫ్. ఏ. సైన్సుతో ప్యాసు [illegible] పశువైద్యశాఖకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొనవలెను.

...

నిలువలను, అధికలాభాలను నిరోధించు ఆజ్ఞ

మ. ఘ. న. నిజాంరాష్ట్రములో నిలువచేయుటను, అధికముగా లాభములను తీసుకొనుటను నిరోధించుటకై ప్రభుత్వమువారు క్రొత్త ఆజ్ఞ గావించినారు. ఈ ఆజ్ఞ ౧౬. [illegible] ౧౩౫౩ ఫ. నుండి రాష్ట్రమునందంతటను అమలులోనికి వచ్చినది.

రాష్ట్రమందలి ప్రజలకు ఆవశ్యకమైన వస్తువులను అందరకూ సమానముగా పంచియిచ్చుటకు వీలులేకుండా నిలువజేయుటను, తక్కువా, యుద్ధమునకు పూర్వము కంటె ధరల నధికముగాపెంచి అధిక లాభములను పొందుటను నిరోధించు అభిప్రాయముతో యీ ఆజ్ఞ గావింపబడినది. [illegible] ప్రజలకు చాలా [illegible]. ఈ యాజ్ఞననుసరించి సివిల్ అధికారులకు ఈ క్రింది అధికారము యివ్వబడినది. [illegible] ఆహారపదార్థములు, ప్రభుత్వము [illegible] వస్తువులు [illegible] ఎక్కువ [illegible] అధికారము కలిగించుచున్నది. [illegible] ధరలు నిర్ణయింపబడినవి. [illegible] ధరలు నిర్ణయింపబడును, [illegible] లాభము [illegible] అధికముగా [illegible] వాటిని [illegible] ప్రకారము వినియోగించవలెయును.

ఈ ఆజ్ఞ యందు నిర్ణయింపబడిన [illegible] పదియూపాయిలకుగాని, [illegible] శిక్షింపబడును. [illegible] తయారుచేయువారు, అమ్మువారు [illegible] ఇంగ్లీషు [illegible] ప్రాంతీయ భాషలోనైనను ఉంచవచ్చును.

ఆజ్ఞ యొక్క [illegible] సివిల్ [illegible] అధికారము యివ్వబడినది.

వస్తువుల చిల్లరధరలు [illegible] సాధారణముగా యీ ధరలు బొంబాయి [illegible] నూటికి ౫ వంతున [illegible] ఎక్కువగా యుండును. [illegible] నూటికి ౧౦–౧౨ వంతున యుండగలదు. [illegible] కనుక ప్రజలందరు యీ నియమములను గమనించి [illegible] యీ ఆజ్ఞలు అమలుజరుగుటకు [illegible] వారికి [illegible] ప్రభుత్వమునకు తెలుపు [illegible] బహుశ.

జపాను బొంబులు గావు

షోలాపూర్, ఏప్రిల్ ౧౫

బొంబాయిలో జరిగిన అగ్నిప్రమాదమును గురించి చాలామంది అది జపానువారి బాంబుల ఫలితమని అనుమానపడుచున్నారు. ఇది చాలా పొరపాటు. శత్రుసంబంధమేమీ లేదని [illegible] జరిగినది. తత్ఫలితముగా జి. ఐ. పి. రైల్వేకు కొంచెము ఆటంకము కలిగినది.

పంటనష్ట విజ్ఞప్తికి రుసుం

సర్కారిధాన్యానికి టోలుగేటుపన్ను

మాలు మరాసిలాలి (౨౫౫౦) ౧౮–౧౧ [illegible] ప్రకారము పంటలు నష్టపడిన పంట [illegible] రైతులు ప్రభుత్వమునకు [illegible] అదాలత్ [illegible] నష్టపరిహారము [illegible] వ్రాయవలెనని [illegible] జరుగుచున్నారు. జనగామ తాలూకాలో [illegible] వడగండ్ల [illegible] చాలా పంటలు నష్టపడినవి. [illegible] పంటలు నష్టమయినట్లు [illegible] తాలూకా [illegible] విజ్ఞప్తులు [illegible] వచ్చినవి. [illegible] రైతులు [illegible] రైతులకు [illegible] అనుభవించు [illegible] ప్రభుత్వము [illegible] అనుమతి [illegible] రైతులకు కొంత భారము తగ్గును.

ఆహారవస్తువులను సంబంధించిన నియమములలో రైతులు [illegible] రైతులకు [illegible] రూపాయి రుసుం [illegible] ప్రభుత్వ ప్రకటనల వల్లస్పష్టముగా వున్నది. కాని జనగామ తాలూకాలో [illegible] పర్యటించేను. [illegible] వసూలు చేస్తున్నారు. ధాన్యసేకరణ సంబంధములో జనగామ తాలూకా [illegible] ధాన్యముపై జనగామ [illegible] రావలయును, అట్టి ధాన్యముపై [illegible] వసూలు చేస్తున్నారు ఇట్టి వసూలు వరంగల్లు మెదకు జిల్లాలలో వసూలుచేయుటలేదని తెలియుచున్నది. నల్లగొండ జిల్లాలో [illegible] జనగామకు [illegible] రైతులకు [illegible] వసూలు చేయగలందులకు ఆజ్ఞ ప్రసాదించ గలరని ఇచ్చినారు. ఇంతవరకు ఏ ఆజ్ఞ ప్రసాదించలేదు. [illegible] ధాన్యము [illegible] అన్నమైనది.

బొంబాయి అగ్నిప్రమాదము

బొంబాయి ప్రభుత్వము వారిట్లు ప్రకటించినారు. "బొంబాయి యందు జరిగిన అగ్నిప్రమాదమువల్ల వేయ్యిమందికిపైగా ఆపాయములు కలిగి వైద్యశాలలయందున్నారు. వీరిలో సగమునకు కొద్దిదెబ్బలు మాత్రమే తగిలినవి. దెబ్బలు తగిలిన వారిలో ౯౦౦మంది హాస్పిటలులో మరణించినారు. నగరమునందలి చాలా [illegible] యున్న ప్రదేశమున యీ ప్రమాదము జరుగుటచే చాలా భవనములు [illegible] కొన్ని [illegible] అయినవి. మనిషి నాలికి [illegible] ఏర్పాట్లు [illegible] చాలా ధాన్యముగూడా యున్నది. కాని ప్రస్తుత [illegible] ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేయబడినవి.

బొంబాయిలో యింకా పెద్ద [illegible] జరుగునని వదంతి ప్రబలినది. కాని యిట్టి నిరాధారమైనవి. అగ్నిప్రమాదమునకు సమీపములో యిప్పుడేవిధమైనప్రమాదము లేదు.

కాని యితర [illegible] బట్టి ప్రమాదప్రదేశము [illegible] శనివారము సాయంత్రమువరకు ౧౫౦ శవములు దొరికినవని తెలియుచున్నది.

(౩వ పేజీ తరువాయి)

పాఠకులములో కలిసిన [illegible] హిందూ [illegible] సైన్యము మరియు యుద్ధము, హరిజనసమస్య లు, ధనము [illegible] ఇతర [illegible] విద్యార్థి- వారపత్రిక కావున [illegible] ముస్లిం సంపాదకవర్గముండుటచేత హిందూముస్లిం సామరస్య [illegible] పక్షపాతరహితముగా [illegible] Communal [illegible] చున్నది- మనవ్యవసాయము, పరిశ్రమలు, రాజకీయజ్ఞానము, సైన్యమొక్క విజృంభణ విశేషాలు, ఇట్టివెన్నియో జనులకు తెలుపవలసిన [illegible] కలవు. ఇవన్నియూ తమ దృష్టిపథమున నుంచుకొని [illegible] పత్రిక తోడ్పడుగాక- ఈ వారపత్రికకు స్వాగతమిచ్చుచున్నాము.

వనపర్తిసంస్థానము

శ్రీవనపర్తి సంస్థానప్రభువారో ... శ్రీరాజా (తృతీయ) రామేశ్వరరావు బహద్దరు వంశజులు [illegible] భూపాల మహారాజావారు మ. ఘ. వ. శ్రీనిజాం ప్రభువర్యుల వారి యనుమతిపై తమ సంస్థానపరిపాలనాధి కార్యమును స్వతముగా [illegible] తల్లిగారితో ఇచ్చటికి ఖుర్దాదు 3వ తారీఖు సోమవారము నాడు విచ్చేసిరి. ఈ సంస్థానపు సరిహద్దులోనున్న జానంపేట గ్రామమునకు [illegible] శ్రీవారు వచ్చిరి. వారి సంకల్పానుసారము [illegible] జానంపేటకు వెళ్ళి శ్రీరాజావారిని పుష్పమాలాలంకృతుల జేసిరి. [illegible] ప్రజలయుత్సాహ ధ్వనులు మిన్నుముట్ట శ్రీవారినమసరించి మంగళ వాయిద్యములతో వచ్చిరి. మార్గమధ్యమున [illegible] శ్రీవారిని పుష్పమాలలతో అలంకరించి జయజయ శబ్దములతో సంతోషము వెల్లిబుచ్చిరి. [illegible]

[illegible]

నారాయణరెడ్డి
వనపర్తి [illegible]

శ్రీవనపర్తి ప్రభువునకు ప్రజల సన్మానపత్రము

శ్రీ వనపర్తి రాజాగారికి సంస్థాన ప్రజలీవిధముగా సన్మానపత్ర మర్పించుకొనిరి.

శ్రీ రాజచూడామణీ!

[illegible] శ్రీశైలమహత్తే తలయనిపవిత్రము ... సంస్థానమునకు ప్రభువులై ప్రజాక్షేమమే తమ క్షేమముగ భావించుచు, ధర్మముగ పరిపాలించుచు వచ్చిన మీవంశపురాజన్యులకు మేము ప్రజలమైయుండుట మా సుకృతవిశేషము.

మేము [illegible] రాజులు మమ్ము స్వయముగ సన్నిధి జేసినచ్చి మా [illegible] శ్రీమహారాజావారైన తమ పితామహులు కీర్తిశేషులయిన [illegible]

[illegible]

మేము [illegible]

నిజాంరాష్ట్ర శ్రీవైష్ణవ [illegible] వార్షికోత్సవము

[illegible]

నేట్లపల్లి నరసింహాచార్యులు
కార్యదర్శి

ప్రథమ వైశ్య వితంతు వివాహము

౧౦ ఖుర్దాద్

పూర్వమునుండియు ఈ గ్రామము సనాతనాచారములకు చాలా ప్రసిద్ధమైనది. ఆయినను, సుప్రసిద్ధ [illegible] గారల కృషి ఫలితముగా [illegible] మహావైభవముగా జరిగెను. ప్రజలందరు పాల్గొనిరి.

చందాదారులకు సూచన

మా కార్యాలయమునకు [illegible] ఉత్తరములు వ్రాసేవారు తమ చందా నంబరు లేక రూపాయలు చెల్లించిన తేది తెలుపవలెను. అట్టివాటికే జవాబు వ్రాయనగును. మా జవాబు కోసంవారు జవాబుకార్డుగాని స్టాంపులుగాని పంపినచో జవాబు వ్రాయబడును. తమ [illegible] నామము [illegible] విడి విడిగా వ్రాయుండి.

ఇట్లు
మేనేజరు గోలకొండపత్రిక

నాసర్వస్వము భూతులు ప్రజలకొరకే

వనపర్తి సంస్థానాధీశ్వరుని జవాబు

శ్రీవనపర్తి సంస్థాన ప్రభువరేణ్యులు తమకు దర్బారులో సమర్పింపబడిన సన్మానపత్రములకు [illegible] ఈ విధముగ ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి:-

[illegible] సన్మానపత్రములో నన్ను గురించి చెప్పినదానికి వారికెల్ల కృతజ్ఞుడను. ఇంతవరకు నాకు జరిగిన విద్యాశిక్షణములు వాస్తవముగ మ॥ ఘ॥ వ॥ శ్రీ నిజాం ప్రభువుగారి యొక్క శ్రీ తాభిమాన ఫలమని చెప్పవచ్చును. [illegible] ముఖ్యముగా నాబాల్యములో నాసంస్థాన రక్షణ [illegible] తమ రాజ్యములోని గొప్పదొరల సంతానము యొక్క [illegible] ప్రభువు [illegible] దృష్టి [illegible] తేటపడును. ఈ ప్రభువు [illegible]

[illegible]

మ॥ ఘ॥ వ॥ శ్రీనిజాం ప్రభువరేణ్యులకును [illegible] నాయందు [illegible] ఆయురారోగ్య [illegible] యుద్ధములో జయము ప్రసాదించుగాక యని భగవంతుని ప్రార్థించెదను.

తాజ్

ఇది హైదరాబాదు నగరమునుండి [illegible] ప్రచురింపబడుచున్నది- [illegible] హైదరాబాదు [illegible]

(౬వ పేజీ చూడుడు)

పంచేశ్వరము

సు. ప్రతాపరెడ్డి

హైదరాబాదు రాష్ట్రములో చూడదగిన హిందూక్షేత్రాలు చాలా కలవు మతసాంప్రదాయిక దృష్టితో చూడదగిన వానినిగూర్చి యిప్పుడు వ్రాయుటలేదు. చారిత్రకదృష్టితోను శిల్పదృష్టితోను చూడదగినవాని ప్రశంసచేయు నెన్నను ఆట్టివానిలో "పంచేశ్వరము" అను క్షేత్రపంచకము చేరినది. దానిలో ఒక విశిష్టతకలదు, అది నిజామాబాదు సంధిక్షేత్రముగా నాయి యున్నది. కృష్ణానది రెండుతీరాలలో ఆక్షేత్రాలు వెలసియున్నవి. "గంగకన్నది మేలద్దరికేమనుదిగ అదె?" అన్నట్లుగానున్నది. కృష్ణ కిటు కొల్లాపురము సంస్థానమున్నది. అటుదక్షిణమున కర్నూలుజిల్లాలో నందికొట్కూరు తాలూకాయున్నది. కొల్లాపురసంస్థానమందలి కృష్ణాతీరములో పంచేశ్వరములోని మల్లేశ్వరమను శైవక్షేత్రమున్నది. సోమేశ్వరము నాగరకర్నూలు తాలూకాలోనిదైనను మల్లేశ్వరము ప్రక్కననే కలదు. అరెంటికొకటి దిక్కున చూపుమేరలోనే కృష్ణకావలియొడ్డున సిద్దేశ్వరము, సంగమేశ్వరము, కపిలేశ్వరము అను [illegible]

[illegible]

నాలను కాపాడవలెను ప్రాచీనముగానాటివి యుండవలెను.

మల్లేశ్వరము నుండి సోమేశ్వరము పోవలెను. బండిగాట్లున్నూ అంగభంగాలకున్నూ భయపడరాదు. [illegible] సోమేశ్వరములో [illegible] నాటి మసీదులు [illegible] దానిపై ఒక ఫార్సీశిలాశాసన కలదు. [illegible] అచ్చరాలను [illegible] దానిని [illegible] ఏటియొడ్డునవే కొన్నున్నది. ఇండ్ల వెనుక భాగములో పెద్దప్రాచీన దేవాలయము న్నది. దానిలో [illegible] ఉపయోగ పడుచున్నది. మరికొంత [illegible] దేవాలయములో శిల్పాలేమియు లేవు. [illegible] ఒక కోట ఒక స్తంభముపై శాసనభాగమున్నది. అది [illegible] ఒకశాసనాన్ని స్తంభముగా చేసి అచ్చట నిలిపినారు. [illegible]

[illegible]

హిందువులంతా ఏకంకావాలె.

సంస్థాన హిందూ విచారణ సంఘ ఏర్పాటు

మైసూరు సంస్థానము నందలి షిమోగాలో సమావేశమైన అఖిలభారత సంస్థాన హిందూమహాసభవారు హిందువులందరును సర్వతో ముఖైక్యతను సాధించుటకై కృషి చేయవలయునని [illegible] ప్రత్యేకముగా జేసి యుంచి అందొకటి [illegible] సంస్థానములలో [illegible] హిందువుల హక్కులను [illegible] నగరాభివృద్ధి [illegible] దేవాలయములను [illegible] తీర్మానించినది. [illegible] నిజాం రాష్ట్రములో [illegible] హిందువుల [illegible] నిజాం ప్రభుత్వాన్ని ప్రార్థించినది.

ఇంకొక తీర్మానము [illegible] చేయుటకై సంస్థానముల [illegible] ఒక కార్యకారిణి సంస్థానిక శాఖోపశాఖలుగా ఏర్పాటు చేసుకొనుటకు [illegible]

[illegible]

వాణిజనవాణి

తెలుగు వాడలకు ఆంధ్ర సంస్కృతి తీసుకొని పోవలెను

నిజాం రాష్ట్రాంధ్ర సారస్వత పరిషత్తువారి సారస్వత సప్తాహము యొక్క ప్రథమ సమావేశము ౧౬-౪-౪౪ న నాదురాంధ్ర బాలికా ఉన్నత పాఠశాలలో శ్రీ రాజాబహద్దరు వెంకట రామారెడ్డి గారి యాజమాన్యమున జరిగినది.

సభికుల ధ్యక్షులగు శ్రీ లో. శంకర నారాయణ రావుగారు పోతనమహాకవి సందేశమున నుసరించి ఈసప్తాహము జరుపబడు చున్నదనిరి. పోతన కవ్యలక్ష్మిని గౌరవము గలిపి. సాహిత్యము లోకకళ్యాణము కోరకని ఒక మహత్తరాదర్శమును స్థాపించుటయే కాక, వాణి జనవాణి అని ఘోషించి, శ్రీమంతుల సౌధముల పండితుల పుస్తకములలో బంధింప బడినవాణికి విముక్తి నొసగి, ప్రజలహృదయములో, మనస్సులో, నాలుకయందు మెలగునట్లు చేసెను. అట్టి ఆంధ్రుల చరిత్ర, భాష, సంస్కృతి ఆంధ్రునికి తెలియుటకు గాను ఈనగరపు వివిధ ప్రాంతములలో జరుపబడు చున్నది. పోతనకాలములోవలె నేడుకూడా ఆంధ్రజాతి ఖండ ఖండములుగ జీలి, విభిన్నములగు ప్రాచ్య పాశ్చాత్య సంస్కృతుల తాకిడికి గురియై అర్థికముగ, ప్రకాశికముగ నీరసపడి యున్నది. పోతనజూపిన మార్గము ననుసరించి పరిషత్తువారు సాహిత్యమును సాధనగాని ఆంధ్రులలో ఆంధ్రసంస్కృతి ప్రచారం చేయుటకు కట్టియున్నారు. ఇట్టి యత్నము నకు నిజాంరాష్ట్రాంధ్ర పితామహులగు శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు మహాశయుల నతెల్లు శ్రీ వెంకట రామారెడ్డి గారు, చేయూతనొసగుట హర్షావహము.

ని. రా. ఆం. సా. పరిషత్తు అవసరమా? యను ప్రశ్నకు "అవసరమే" యను ఉపన్యాసమునుత్తర మొసంగిరి శ్రీ. మా. హనుమంతరావు గారు శోత్రా పలికిరి:

ఈనగరమున ఆంధ్రులున్నను ఆర్వినం దరించినప్పటికిని నాటిసభలో తెలుగు వారికి దీనిని ప్రజలముకు బుజువనిరి. రాష్ట్రీయాం గులలో మాటలాడుట, ప్రార్థనలను మాతృభాషాభిమానము చాల తక్కువయని వారి నివాస ప్రాంతముల నుండి ఉదాహరణములు వ్రాసిరి. ఇచ్చటి నివాళిధాన పత్రికలకు ప్రత్యేకించిన ఈకోలన కేంద్రంలో తీసుకొనుచున్నారు. వఖ్యాతి ఆంధ్రపండితులకు అధ్యాపకులుగా గల ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము మంచి వాసంవత్సరములలో ప్రకటింపబడు ఆంధ్రభాషా పత్రికలను గానరిరి. కనీస మొక్క మూడవవంతైనా ఆంధ్రవిద్యార్థులుగల సిటీ కాలేజీలో ఆంధ్రభాష రెండవభాషగానైనా చదువుటకు ఏర్పాటులేదు. ఇట్టిపరిస్థితులలో రాష్ట్రీయాంధ్ర భాషాభివృద్ధికొరకు సమకట్టిన పరిషత్తువంటిసంస్థ అత్యంతావశ్యకమని వేరు చెప్పవలెనా?

బాలికలఉన్నత పాఠశాల హాలు పక్యముపై హించియున్న శ్రీ మా. హనుమంతరావు నాయుడుగారు బాలావాఙ్మయమను గూర్చి ఉపన్యసించుచు, దానిని రెండు విభాగములుగా చేసిరి. మొదటిది పిట్టకథలు, పౌరాణికగాథలు, సాహసోద్బోధకములగు కథలు కలిసి, బాలలకొరకు గూర్చిన బాలవాఙ్మయము. రెండవది మనస్తత్వశాస్త్రము, బోధనాపద్ధతులను పుస్తకములనుండి బోధవాఙ్మయము ...

శ్రీ వి. రామ యువరాణీగారి

భక్తిసహాయకనిధి

హైదరాబాదు ... దాఖల్ ఏర్పాటు చేయబడెను. దానియందు ౬౦౩౩౫ హాలీసిక్కా రూపాయిలున్నవి ... వసూలైనవి. ఈమొత్తమును ... నవంబరు నెలలో శ్రీ ... యువరాణీగారికి సమర్పించినారు.

...కొరతగలదు. దీనిని తీర్చుటకు పరిషత్తువారు కృషి సమకట్టినారని హెచ్చరించిరి.

శ్రీ ... గారు ... ఆంధ్రులు ... మాతృభాషాభిమానము ... మని తమ అనుభవములను కొన్ని తెలిపిరి.

ప్రతియింటికి ఈయాంధ్రభాషా సందేశమును ...పోవలయునని ఈసప్తాహము శ్లాఘాపాత్రమని వక్కాణించిరి. పరిషత్తు కార్యకర్తలుగారి ప్రార్థన నంగీకరించి వారిపక్షమున్న తెలుగు హైకోర్టులయందు శ్రీ ... మహారాణీగారి ఆహుతుని బయిరి, యిత్తుమని వాగ్దానముచేసిరి.

శ్రీ రాజాబహద్దరు గారు తెలుగున ఉపన్యసించుచు, రాజభాషా ప్రభావము, సంపర్కమువలన ఆంధ్రములో ఉర్దూపదములు చొచ్చుట అసహజముకాదనిరి. కానియిది మితిమీరినచో తెలుగు భాష కనస్వరూపము, స్వతంత్రత, గోల్పోవును గాన తమమాతృభాషను గూడ ఆదరించవలెనని ప్రతి తెలుగువాడు నేర్చుకొనవలెనని పలుకుచున్నారు. అనుపరి శ్రీ ... నాయుడుగారు మూడు వేరు వేరు గనములైనవి ... అందులో ... వాయించి, సభాసదుల ఆనందపరిచిరి. సహాయ కార్యదర్శియగు శ్రీ విద్యా... గారు సభలో ప్రాస్తావికముగా, అదివిజయవంతముగ జరుగుటకు సహాయపడి వారికి యావన్మిత్రులందరికి కృతజ్ఞతా వందనములర్పించిరి

గోలకొండపత్రిక

Golkonda Patrika

Published on every Monday and Thursday, Hyderabad-Dn.

Vol. 18 — సం. 91

20—4—1944

The only Popular Paper that reaches the masses in the Dominions

BEST MEDIUM — FOR — ADVERTISEMENT

పోలీసు జవాను దబ్బా!

[illegible]

(Brain wave) [illegible]

బొంబాయి ప్రమాద మృతులు

[illegible]

వివిధ వార్తలు

[illegible]

కొల్హాపూర్ విద్యార్థుల అరెస్టు

[illegible]

హిందీ మహాసభ

[illegible]

ముగ్గురు సత్యాగ్రహుల అరెస్టు

[illegible]

కస్తూరిబాయి స్మారకనిధి

[illegible]

అందరికీ స్వాతంత్ర్యం

[illegible]

ఆగ్నేయాసియా యుద్ధకార్యాలయపు మార్పు

[illegible]

సరిహద్దు గవర్నరు

[illegible]

పల్లె ప్రజలకు రేడియో

[illegible]

జాత్యాభిప్రాయ

[illegible]

[illegible] Printed and Published by ... at the Golkonda Power Press, ... Hyderabad ...